

ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN AKADEMİK ERTELEME DAVRANIŞI ÖLÇEĞİ: GEÇERLİLİK VE GÜVENİRLİLİK ÇALIŞMASI

Araştırma Makalesi / Research Article

Gürbüz, K. ve Karataş, S. (2019). Ortaokul Öğrencilerinin Akademik Erteleme Davranışı Ölçeği: Geçerlilik Ve Güvenirlilik Çalışması. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 9(1), 93-113.

Geliş Tarihi: 19.03.2019

Kabul Tarihi: 17.06.2019

E-ISSN: 2149-3871

Prof. Dr. Gürbüz OCAK
Afyon Kocatepe Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Bölümü
gocak@aku.edu.tr

ORCID No: 0000 - 0001 - 8568 - 0364

Soner KARATAŞ
Milli Eğitim Bakanlığı
sonerkaratas85@gmail.com
ORCID No: 0000 - 0003 - 4085 - 9074

ÖZ

Akademik ortamda öğrencilerin yerine getirmesi gerekli görevleri bulunmaktadır. Fakat öğrenciler yapması gereken bu görevleri genel olarak başka bir zamanda yapmak üzere ötelemektedir. Yapılması gereken ve planlanan bu görevlerin ileri bir zamana bırakılmasına akademik erteleme denilmektedir. Akademik erteleme davranışının bireyde alışkanlık haline gelmesinin temelinde bu nedenlerin zamanında tespit edilerek giderilmemesi yatmaktadır. Bu çalışmada ortaokul öğrencilerinin akademik erteleme davranışı ölçeği geliştirilmesi amaçlanmaktadır. Araştırmanın çalışma grubunu, 2016-2017 eğitim-öğretim yılında, Afyonkarahisar merkezde yer alan 350 ortaokul öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırmada genel tarama modeli kullanılmıştır. Verileri elde edebilmek için 19 maddeden oluşan 5'li likert tipinde ölçek geliştirilmiştir. Ölçek iki faktörlü olarak, 1. faktörde (sorumsuzluk ve tercih etme) 0.564 - 0.780 arasında faktör yükleri olan 6 madde ve 2. faktörde (çevre ve hisler) 0.596 – 0.743 arasında faktör yükleri olan 13 maddeden oluşturulmuştur. Geliştirilen ölçeğin, faktörlerinin sırasıyla güvenilirlik anlamındaki cronbach alfa katsayıları 0.866 ve 0. 935 ve ölçeğin genel anlamdaki cronbach alfa katsayısı 0.946 olarak hesaplanarak güvenilir olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Erteleme, Ortaokul, Sorumluluk.

THE ACADEMIC SUSPENSION BEHAVIOR SCALE OF SECONDARY SCHOOL STUDENTS: VALIDITY AND RELIABILITY STUDY

ABSTRACT

In the academic environment, students have the duties to be fulfilled. However, the students usually do these tasks to do at some other time. The postponement of these tasks, which are planned and planned, is called academic postponement. The reason behind the fact that academic procrastination is a habit in the individual lies in the fact that these reasons are not determined in a timely manner. The aim of this study is to improve the academic procrastination scale of secondary school students. The study group consisted of 350 middle school students in Afyonkarahisar city center in 2016-2017 academic year. General screening model was used in the study. In order to obtain the data, a 5-point Likert-type scale consisting of 19 items was developed. The scale was composed of 13 items with factor loadings of 0.596 - 0.743 in 6 items with factor loadings of 0.564 - 0.780, and factor 2 (environment and feelings) with a factor of two (factor 1). The cronbach alpha coefficients of the developed scale were found to be reliable by calculating cronbach alpha coefficients of 0.866 and 0.935 respectively and the cronbach alpha coefficient of the scale was calculated as 0.946.

Keywords: Deferment, Secondary School, Responsibility.

1. GİRİŞ

Günlük hayat içerisinde her bir bireyin yerine getirmesi gereken görev ve sorumlulukları vardır. Fakat farklı nedenlerden dolayı yerine getirilmesi gereken görev ve sorumlulukların bir sonraki güne ya da son ana bırakıldığı sıklıkla gözlenen ve yaşanan bir durumdur (Aydoğan, 2008: 1). Bu durum erteleme olarak tanımlanmaktadır. Türk Dil Kurumu Güncel Türkçe Sözlüğünde erteleme kavramı, ertelemek işi, tehir, tecil, talik anlamlarına gelmektedir (TDK, 2017). Bir sorumluluğun, son ana bırakılması sık karşılaşılan durumlardandır.

Ertelme, hemen her insanın hayatında var olan bir davranış biçimidir. Kimi insanlar yapacakları bazı sıkıcı ve zor işleri ertelerken, kimileri de yapılacak iş ne olursa olsun erteleme eğilimi içerisinde. Yani erteleme belli durumları kapsayan bir davranış olabileceği gibi hayatın tümünü etkileyen bir davranış özelliği olarak da karşımıza çıkabilmektedir (Arslan, 2013: 6). İnsanların bir kısmında erteleme durumu sebepsiz bir davranış durumu olarak görülmektedir. "Peki neden erteliyoruz?" Ertelme davranışının nedenleri arasında; önceliklerin belirlenmesinde yaşanan sorunlar, zaman yönetimi yetersizliği, plansız çalışma alışkanlığı, bireyin kişilik özellikleri, rahatlık tuzakları sıralanabilir. Akademik erteleme davranışının bireyde alışkanlık haline gelmesinin temelinde bu nedenlerin

zamanında tespit edilerek giderilmemesi yatmaktadır. Akademik ortamda öğrencilerin yerine getirmesi gerekli görevleri bulunmaktadır. Bunların başında da ev ödevlerini yapma, sınavlara hazırlanma, dönem ve proje ödevleri gelmektedir. Fakat öğrenciler yapması gereken bu görevleri genel olarak başka bir zamanda yapmak üzere ötelemektedir. Yapılması gereken ve planlanan bu görevlerin ileri bir zamana bırakılmasına akademik erteleme denilmektedir (Lay, 1986; Akt: Uzun-Özer, 2009: 12).

Literatür incelendiğinde, araştırmacıların lise ve üniversite öğrencilerinin akademik erteleme davranışı üzerinde önemle durduğu görülmektedir. Çakıcı (2003) araştırmasında; üniversite öğrencilerinin lise öğrencilerine göre daha fazla genel erteleme ve akademik erteleme davranışı gösterdiklerini saptamıştır. Aydoğan (2008) üniversite sınavına hazırlanan lise son sınıf öğrencileri üzerinde gerçekleştiği araştırmada şu sonuçlara ulaşmıştır:

- Akademik erteleme davranışı arttıkça benlik saygısı azalmaktadır.
- Akademik erteleme davranışları orta ve yüksek olanların durumluluk kaygı düzeyleri, Akademik erteleme davranışı düzeyleri düşük olanlara göre daha fazladır.
- Öz-yeterlik inancı akademik erteleme davranışıyla ilişkili değildir.
- Sayısal, eşit ağırlık ve dil alanında öğrenim gören lise son sınıf öğrencileri arasında akademik erteleme davranışlarında farklılık yoktur.

Uzun-Özer (2009) lise öğrencileri üzerinde gerçekleştirdiği araştırmasında “olası erteleme nedenlerinin başarısızlık korkusu, karar verme güçlüğü, tembellik ve risk alma davranışı olduğunu” saptamıştır. Deniz, Traş ve Aydoğan (2009) üniversite öğrencilerinin duygusal zekâ yeteneklerinin akademik erteleme davranışı ve denetim odağı üzerindeki etkisini incelediği araştırmasında; öğrencilerinin duygusal zekâ yeteneklerinden uyumluluk ve stresle başa çıkma alt boyutlarının öğrencilerin akademik erteleme düzeylerini anlamlı düzeyde etkilediği belirlenmiştir. Balkıs ve Duru'nun (2010) araştırmalarında üniversite öğrencilerinin akademik erteleme eğilimi-akademik başarı ilişkisinde, performans ve genel benlik saygısının kısmi aracılık rolü üstlendiğini saptamışlardır. Akademik erteleme eğilimi ile akademik başarı arasındaki ilişkilerin, öğrencilerin genel ve performans benlik saygısı düzeylerine bağlı olarak güçlenmekte veya zayıfladığını ortaya koymuşlardır. Balkıs ve Altun (2011) üniversite öğrencileri üzerinde gerçekleştirdikleri araştırmada “performans kaçınma-amaç yönelimine sahip, sorumluluk duygusu düşük öğrencilerin, başarısızlık korkusu ve tembellik nedenleriyle akademik çalışmalarını erteledikleri bulunmuştur.” Arslan (2013) lise öğrencileri üzerinde gerçekleştirdiği araştırmasında öğrencilerin akademik erteleme

düzeyleri ile karar verme stilleri arasında anlamlı bir ilişki saptamıştır. Kaçınan karar verme ve anlık karar vermenin akademik ertelemenin önemli bir açıklayıcısı (yordayıcısı) olduğu bulunmuştur. Doğan, Kürüm ve Kazak (2014) kişilik özellikleri ve akademik erteleme üniversite öğrencileri üzerinde gerçekleştirdikleri araştırmalarında, kişilik özellikleri ile akademik erteleme arasındaki ilişkileri incelemişler, özdenetim ve duygusal dengesizlik kişilik özellikleri ile akademik erteleme davranışları arasında anlamlı ilişkiler saptamışlardır. Üniversite öğrencileri üzerinde gerçekleştirilen başka bir araştırmada “üniversite öğrencilerinin akademik erteleme davranışlarının akademik başarıya göre farklılaştığını, öğrencilerin akademik başarıları azaldıkça akademik erteleme eğilimlerinin arttığı sonucunu ortaya çıkarmıştır” (Berber- Çelik ve Odacı, 2015). 2016 yılında gerçekleştirilen güncel bir araştırmada ise, lise öğrencilerinin sosyal medya bağımlılıkları ile akademik erteleme davranışları arasındaki ilişki incelenmiştir. Lise öğrencilerinin sosyal medya bağımlılığı arttıkça, öğrenciler ders çalışmaya daha az zaman ayırdıkları, ödevlerini geciktirerek, planlı bir şekilde derslerine çalışmadıkları, sınav için çalışmalarını genellikle son günlere bıraktıkları ve daha keyifli bir şeyler yapmak için ders çalışmayı erteledikleri ifade edilmiştir (Gürültü, 2016).

Yapılan araştırmalara göre, akademik erteleme davranışı ile pek çok faktörün ilişkili olduğu görülmektedir. İncelenen çalışmaların çoğunluğu lise ve üniversite öğrencileri üzerinde gerçekleştirilmiş olup, eğitimin daha alt seviyesi olan ortaokul kademesindeki öğrenciler üzerinde yapılmış bir araştırmaya rastlanılmamıştır. Akademik erteleme alışkanlığının daha alt yaş gruplarında kazanılan bir davranış olduğu düşünüldüğünde ortaokul öğrencilerinin akademik erteleme davranışlarının nedenlerinin bilinmesi önemli hale gelmektedir. Ancak bu alanda geliştirilmiş bir veri toplama aracının eksikliği araştırma yapılmasında önemli bir engel oluşturmaktadır. Bu araştırma ile alandaki bu eksikliğin doldurulması ve ortaokul kademesindeki öğrencilere yönelik akademik erteleme ölçeğinin geliştirilmesi amaçlanmıştır.

2. YÖNTEM

Bu araştırma temel karma araştırma desenlerinden keşfedici ardışık desen (exploratory sequential) olarak tasarlanmıştır. Bu çalışmada literatür incelemesi ve görüşme yapılarak nitel verilerin toplanması; bunlara dayalı ölçek maddelerinin oluşturulması, maddelerin 5-10 kişilik bir gruba uygulanması; düzeltme ve büyük bir gruba uygulanmasının ardından nicel verilerin analiz edilerek ölçeğin yapı geçerliliği ve güvenilirlik analizlerinin yapılması ve doğrulayıcı faktör analiziyle sürecin tamamlanması söz konusu

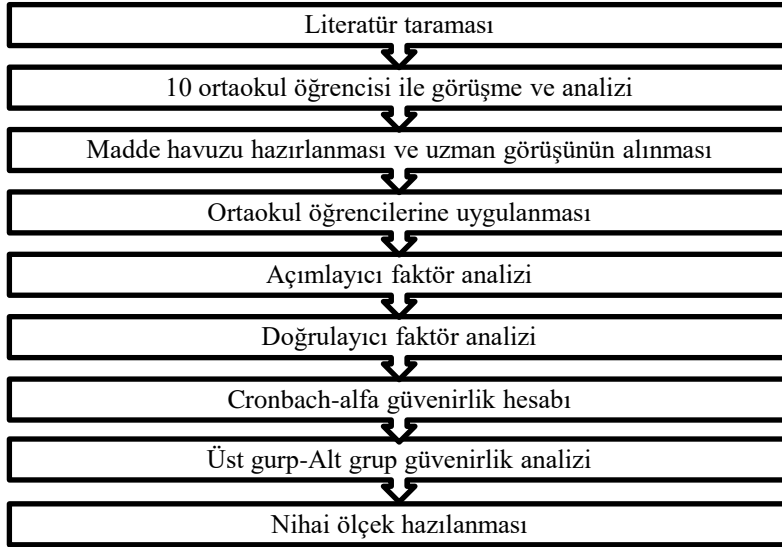
olduğu için (nitel veri ve analizi-nicel veri ve analizi-ölçeğin oluşturulması) keşfedici ardışık desen takip edilmiştir.

2.1. Örneklem

Genel bir kural olan, değişken sayısının beş katı olması gereken örneklem sayısı için, özellikle faktörler güçlü ve belirgin olduğu durumlarda, 100 ile 200 arasındaki örneklem büyüklüğü yeterli görülmektedir (Büyüköztürk, 2002). Araştırmanın çalışma evrenini 2016-2017 eğitim öğretim yılında Afyonkarahisar ilindeki tüm ortaokullar, örneklemi ise merkeze bağlı ortaokullarda öğrenim görmekte olan 350 ortaokul öğrencisi oluşturmaktadır. Yönergeye uygun ve samimi şekilde doldurulmadığı düşünülen 58 ortaokul öğrencisinin ölçeği değerlendirme dışında tutulmuştur. Araştırmaya katılmayan ölçekler çıkarıldığında, 292 adet ortaokul öğrencisinden elde edilen veriler üzerinden çalışma yürütülmüştür. Seçkisiz olmayan örnekleme yöntemlerinden, uygun örnekleme yöntemi ile seçilen 94 adet 5. sınıf, 68 adet 6. sınıf, 75 adet 7. sınıf, 55 adet 8. sınıf olmak üzere 163 kız ve 129 erkek öğrenci katılmıştır.

2.2. Ölçme Aracının Geliştirilmesi

Ortaokul öğrencilerinin akademik erteleme davranışlarını ölçmek amacıyla geliştirilen bu ölçek, 5'li likert tipindedir. Ölçeğin maddelerine verilen tepkiler hiçbir zaman katılmıyorum seçeneğinden her zaman katılıyorum seçeneğine doğru beş dereceden oluşmaktadır. Ölçekten alınan puan yükseldikçe akademik erteleme davranışı artışı gözlemlenmektedir. Ölçeğin geliştirilmesi için yapılanlar aşamalı olarak aşağıda başlıklar olarak belirtilmiş ve aşamaları şekil 1'de gösterilmiştir.

Şekil 1: Ölçme Aracının Geliştirilme Aşamaları

2.3. Madde Havuzunun Oluşturulması

Öncelikle literatür taraması ile, akademik erteleme davranışı ile yapılmış çalışmalar incelenmiştir. Yapılmış olan literatür taraması sonucu akademik ertelemenin, görevi yerine getiremeyeceğini düşünmek, görevi faydalı bulmamak, görevi yerine getirince dönüt alamayacağını düşünmek ve arkadaşları görevi yapmadığı için gerçekleştirildiği tespit edilmiş ve bu tespit üzerine başarısızlık, faydasızlık, dönüt, olumsuz tutum, çevre, kötü his ve sebepsiz şekilde anahtar kavramlar oluşturulmuştur. Bu aşamadan sonra ortaokul öğrencileri ile benzer özellik taşıyan 10 öğrenciye anahtar kavramlar kapsamında, 5 açık uçlu soru sorulmuştur. Sorular tablo 1’de listelenmiştir.

Tablo 1: Literatür Taraması Sonucu Belirlenen Anahtar Kavramlar Kapsamında Sorulan Açık Uçlu Sorular

SORULAR	
1	Öğrencilerin sorumluluk ve görevleri olmalı mıdır? Olmalıysa veya olmamalıysa nedenini açıklayınız.
2	Bir kısım öğrencinin kendilerine verilen sorumlulukları ve görevleri zamanında yapmadığını düşünürsek, sizce kendilerine verilen sorumlulukları ve görevleri erteleme nedenleri neler olabilir?
3	Kendilerine verilen sorumluluk ve görevleri zamanında yapan öğrencilerin sorumluluk ve görevlerini ertelemeyerek, zamanında yapmalarının nedenleri neler olabilir?
4	Ertelenen sorumluk ve görevler sadece öğrenci kaynaklı mıdır? Sadece öğrenci kaynaklı olmadığını düşünüyorsanız erteleme davranışı gösteren öğrencilerin erteleme davranışlarına savundukları ne gibi sebepler olabilir?
5	Hiçbir neden olmadan, görev ve sorumluluklarınızı yapmadığınız da ya da son anda bıraktığımızda sizde nasıl bir his/duygu oluşur?

Öğrencilere sorulan açık uçlu sorulara alınan cevaplara göre yapılan kodlama sonucunda anahtar kavramlar (temalar) oluşturulmuş ve anahtar kavramlar uygun görüşme sonuçlarına ve yapılan literatür incelemesi sonucunda akademik erteleme ile ilgili madde havuzu oluşturulmuştur. Madde havuzunda son olarak 70 madde yer almıştır.

2.4. Uzman Görüşünün Alınması

Maddelerin geçerliliğini artırmak için uzman görüşleri alınmıştır. Madde havuzunda yer alan 70 madde, bir öğretim üyesine ve mesleğinde kıdem sahibi ve literatüre hakim dört ortaokul öğretmenine incelettirilmiştir. Alınan dönütler doğrultusunda soruların bazılarında iyileştirmeye gidilerek 70 maddelik ölçek hazırlanmıştır.

2.5. Uygulama Aşaması

Hazırlanan 70 maddelik taslak ölçek 350 ortaokul öğrencisine uygulanmıştır. Yönergeye uygun olarak doldurmadığı düşünülen ölçekler çıkarıldıktan sonra kalan 292 öğrenciden elde edilen verilerin istatistiksel analizleri bilgisayar ortamında yapılmıştır.

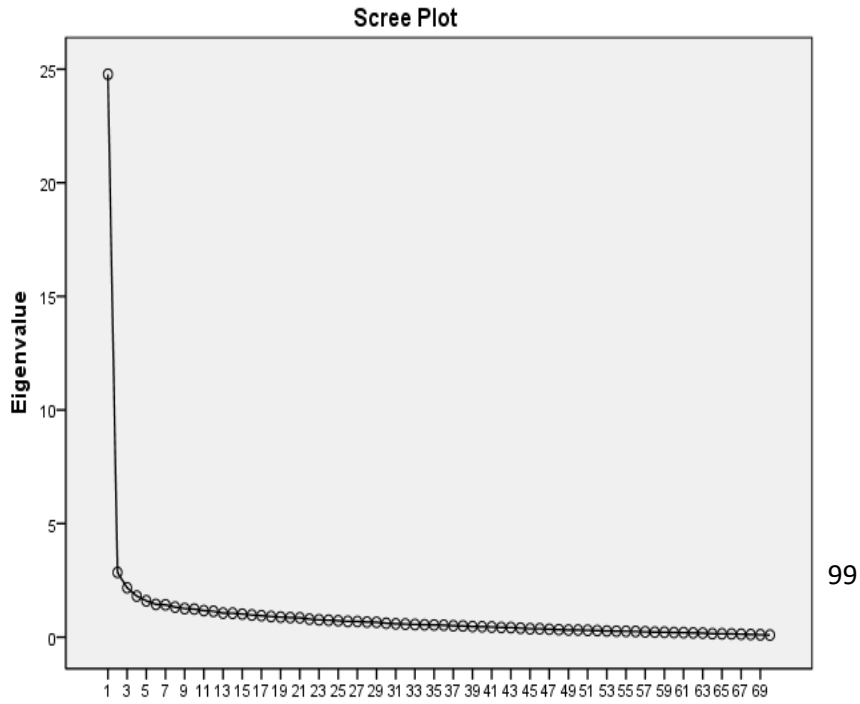
2.6. Faktör Analizi

Hazırlanan ölçeğin yapı geçerliliğinin belirlenebilmesi için faktör analizi yapılmıştır. Yapılan ön analizler sonucunda; örneklem oluşturma uygunluğu için, KMO (Kaiser – Meyer – Olkin) değerine bakılmış ve 0.939 hesaplanmıştır. Ölçeğin bütünlüğü için bakılan Barlett testi sonucu ise anlamlı çıkmıştır [$p=0.000$, $p<0.050$]. Faktör analizi sırasında, çıkarılan maddelerden sonra KMO (Kaiser – Meyer – Olkin) değeri 0.950'ye yükselmiştir. Yapılan ilk analiz ve son analizlerdeki KMO ve Barlett testi sonuçları tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2: İlk Analiz ve Son Analiz KMO ve Barlett Testi Sonuçları

İlk Analiz Sonuçları			Son Analiz Sonuçları		
Kaiser–Meyer–Olkin değeri	0.936		Kaiser–Meyer–Olkin değeri	0.950	
Barlett	Approx. Chi-Square	12176.27	Barlett	Approx. Chi-Square	3290,51
t	df	2415	t	df	171
Testi	Sig.	0.000	Testi	Sig.	0.000

Ayrıca ön analizler sonucunda 15 adet faktör bulunmuştur. Bulunan 15 faktör toplam varyansın %64,735'ini açıklamaktadır. Maddelerin faktör sayısına ilişkin çizgi grafiği aşağıda verilmiştir.

Şekil 2: Ortaokul Öğrencilerinin Akademik Erteleme Davranışı Ölçeğinin Çizgi Grafiği

Analiz verilerine göre, ölçekteki bazı maddelerin birden fazla faktöre yüklendiği ve bazı maddelerin faktör yüklerinin düşük olduğu belirlenmiştir. Faktör yükleri, en büyük iki değeri arasındaki fark 0.10'dan az ve faktör yükleri 0.40'dan küçük olan 51 madde adım adım faktör analizi yenilenecek ölçekten çıkarılmıştır. Maddeler çıkarıldıktan sonra, faktör analizi sonucunda 2 faktör elde edilmiştir. Madde çıkarılma işlemleri sonucunda, iki alt boyuttan oluşan ortaokul öğrencilerinin akademik erteleme davranışı ölçeğinin döndürme sonrası birinci alt boyutun toplam varyansa katkısı %34.080 iken; ikinci alt boyutun katkısı %23.952'dir. İki alt boyutta yer alan maddelerin toplam varyansı açıklama oranı %58'dir. Ortaokul öğrencilerinin, akademik erteleme davranışı ölçeğinin açıkladığı toplam varyans tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3: Ortaokul Öğrencilerinin Akademik Erteleme Davranışı Ölçeğinin Açıkladığı Toplam Varyansın (Total Variance Explained) Tablosu

Component (Maddeler)	Initial Eigenvalues (Öz Değerler)			Extraction Sums of Squared Loadings (Karesi Alınan Yüklerin Toplam Çıkarımı)			Rotation Sums of Squared Loadings (Karesi Alınan Yüklerin Döndürme Toplamı)		
	Total (Toplam)	% of Variance (Varyans)	Cumulative % (Birlikimli)	Total (Toplam)	% of Variance (Varyans)	Cumulative % (Birlikimli)	Total (Toplam)	% of Variance (Varyans)	Cumulative % (Birlikimli)
1	9.713	51.121	51.121	9.173	51.121	51.121	6.475	34.080	34.080
2	1.313	6.910	58.032	1.313	6.910	58.032	4.551	23.952	58.032
3	0.805	4.235	62.267						
4	0.745	3.922	66.189						
5	0.709	3.734	69.923						
6	0.662	3.484	73.406						
7	0.586	3.082	76.489						
8	0.566	2.978	79.466						
9	0.531	2.792	82.259						
10	0.453	2.386	84.645						
11	0.414	2.180	86.824						
12	0.405	2.131	88.955						
13	0.369	1.942	90.898						
14	0.345	1.816	92.714						
15	0.328	1.729	94.442						

16	0.312	1.641	96.084
17	0.293	1.540	97.624
18	0.249	1.312	98.936
19	0.202	1.064	100.00

Faktör analizi sonucunda, elde edilen 2 faktörün toplam varyansın %58.032'sini açıkladığı görülmüştür.

Tablo 4: Ortaokul Öğrencilerinin Akademik Erteleme Ölçeğinin Döndürülmüş Bileşenler Matrisi (Rotated Component Matrix) Tablosu

Maddeler	Component (Bileşenler)	
	1	2
m66	,754	
m65	,743	
m64	,739	
m58	,730	
m54	,715	
m60	,698	
m59	,668	
m53	,642	
m56	,626	
m62	,618	
m51	,612	
m43	,601	
m61	,596	
m36		,780
m38		,754
m37		,740
m25		,713
m28		,698
m20		,564

Ölçekte faktörlerin, aralarında ilişkisiz, bağımsız olduğu kabul edilerek varimax dik döndürme tekniği kullanılmıştır (Saraçlı, 2011). Tablo 4 incelendiğinde, döndürme sonrası 1. faktörde 6 maddenin, 2. faktörde 13 maddenin bulunduğu görülmektedir. Faktör yükleri için, 0.30-0.60 arası yük değerleri orta düzeyde büyüklükler olarak tanımlanırken, 0.60 ve üstü yük değerleri yüksek olarak tanımlanmaktadır (Büyüköztürk, 2002). Ölçekte yer alan 19 maddeye ilişkin faktör yük değerleri 0.564 – 0.780 arasında değişmektedir. 1. faktörde 0.564 – 0.780, 2. faktörde yük değerleri 0.596 – 0.743 arasında değişmektedir. Ölçekteki yük değerleri incelendiğinde genel olarak yüksek durumda olduğunu söyleyebiliriz.

Yapılan analizler sonucunda ölçeğin iki faktörlü olduğu ve bu durumun ölçeğin hazırlanması aşamalarında literatür taraması sonucu oluşturulan başlıkları yansıttığı görülmektedir. Oluşturulan başlıklardan sorumluluk ve daha eğlenceli durumlarda erteleme gerçekleşmesi altında hazırlanan maddeler 1. faktörü oluşturmuştur. Sorumluluk ve daha eğlenceli durumlarda erteleme gerçekleşmesini ifade etme anlamında, her iki başlığı da kapsadığı için 1.faktör *sorumsuzluk ve tercih etme* olarak belirlenmiştir. 1.faktörde sorumsuzluklarından dolayı ve tercih etmelerinden dolayı erteleme durumuna etkisi anlamında kullanılmıştır. Oluşturulan başlıklardan iyi gelecek için erteleme yapılmaması, akademik erteleme sebebi aile-öğretmen-arkadaş olabileceği ve erteleme sonucunda hissedilen duygular altında hazırlanan maddeler 2.faktörü oluşturmuştur. İyi gelecek için erteleme yapılmaması, ertelemeye çevrenin neden olabileceği ve erteleme sonucunda hissedilen duygulara etkisini ifade etme anlamında, üç başlığı da kapsadığı için 2.faktör *çevre ve hisler* olarak belirlenmiştir. 2.faktörde çevreden kaynaklı erteleme ve hissedilen duyguların erteleme durumuna etkisi anlamında kullanılmıştır.

Ölçeğin geliştirilmesi aşamasında araştırmaya katılanların üst grubu ve alt grubu, maddelere verdikleri cevapları ilişkisiz t testi ile karşılaştırılmıştır. Ölçeğe alınacak maddelerin alt grup ve üst grup farkının anlamlı olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 5: Ortaokul Öğrencilerinin Akademik Erteleme Ölçeğinin 1. Alt Boyutuna (Sorumsuzluk ve Tercih Etme) Ait Geçerlik-Güvenirlik Analizi Sonuçları

Maddeler	Varimax Faktör Yüğü	X	Madde Toplamı	Madde Toplam Korelasyon Katsayısı	t	p
M20 Ödev teslim tarihi gecikince, notumun düşeceğini bildiğim halde geciktiririm.	0.564	1.52	443.84	0.546	8.99	.00
M25 Çalışma isteğim olmadığı için ödevlerimi zamanında yapmam.	0.713	1.84	537.28	0.677	14.38	.00
M28 Akademik görevimi zamanında yapıp yapmamam benim için bir şey ifade	0.698	1.77	516.84	0.711	13.50	.00

etmiyor.							
M36 Akademik görevleri yapmayı sevmediğim için ertelerim.	0.780	1.89	551.88	0.633	12.23	.00	
M37 Akademik görevler eğlenceli değil ise yapmam.	0.740	1.79	522.68	0.654	12.61	.00	
M38 Eğlenceli olmayan görevler, boşa vakit kaybıdır.	0.754	1.85	540.20	0.597	13.07	.00	

Tablo 6: Ortaokul Öğrencilerinin Akademik Erteleme Ölçeğinin 2. Alt Boyutuna (Çevre ve Hisler) Ait Geçerlik-Güvenirlik Analizi Sonuçları

Maddeler	Varimax Faktör Yüğü	X	Madde Toplamı	Madde Toplam Korelasyon Katsayısı	t	p
M43 Ödev yapmanın bana bir şeyler katmayacağı düşünüyüm için ödevlerimi yapmam.	0.601	1.75	511.00	0.710	14.05	.00
M51 Öğretmenin kızacağı bildiğim halde ödevimi yapmam.	0.612	1.71	499.32	0.739	13.65	.00
M53 Öğretmenime hayal kırıklığı yaşatacağımı bildiğim halde ödevlerimi zamanında yapmam.	0.642	1.61	470.12	0.687	10.50	.00
M54 Ailemin ödevlerimi takip etmesine rağmen görevlerimi ertelerim.	0.715	1.71	499.32	0.733	12.82	.00
M56 Bir görevi yerine getiremeyeceğimi düşündüğümde,	0.626	1.75	511.00	0.696	12.68	.00

bitirmek için çaba harcamam.							
M58 Öğretmenimi sevsem bile ödevi son ana bırakırım.	0.730	1.69	493.48	0.635	11.13	.00	
M59 Ödevi unuttuğum zaman, yapmamak için arkadaşlarımdan ödevin ne olduğunu istemem.	0.668	1.76	513.92	0.763	15.48	.00	
M60 Arkadaşlarımdan yapmasına rağmen ben görevlerimi zamanında yerine getirmem.	0.698	1.68	490.56	0.718	12.60	.00	
M61 Ödevi yapmadığımda, dikkat çektiğimi düşünerek mutlu oluyorum.	0.596	1.68	490.56	0.587	11.52	.00	
M62 Yanlış yapmaktan korktuğum için akademik görevleri ertelemeyi ya da yapmamayı tercih ederim.	0.618	1.74	508.08	0.626	11.50	.00	
M64 Sınıfın içinde rencide edilmekten korktuğum halde görev ve sorumluluklarımı ertelerim.	0.739	1.60	467.20	0.698	11.14	.00	
M65 Pişman olacağımı bilsem dahi sorumluluklarımı geciktiririm.	0.743	1.72	502.24	0.662	12.33	.00	
M66 Kendimi suçlu hissedeceğimi bildiğim halde ödevlerimi yapmam ya da son ana bırakırım.	0.754	1.79	522.68	0.732	14.34	.00	

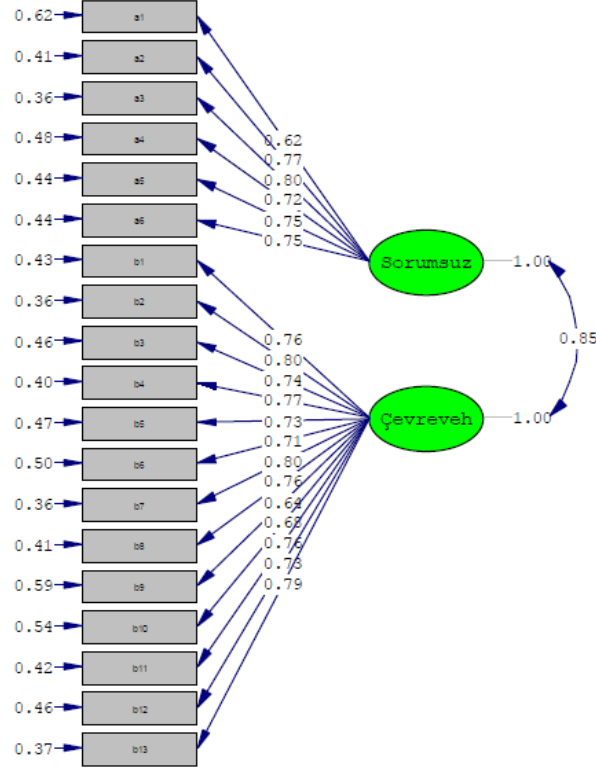
Her bir faktöre ve toplama ait iç tutarlık katsayıları hesaplanmış ve yüksek bulunmuştur. 1. faktör olan sorumsuzluk ve tercih etme alfa katsayısı 0.866, açıkladığı varyans %23.95 bulunmuştur. 2. faktör olan çevre ve hisler alfa katsayısı 0.953, açıkladığı varyans %34.08 bulunmuştur. Her faktörün açıkladığı varyans ve alfa katsayıları tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7: Ortaokul Öğrencilerinin Akademik Erteleme Ölçeğinin Alt Faktörlerinin Açıkladığı Varyans Oranları ve İç Tutarlılık Katsayıları

Faktörler	Açıkladığı Varyans	Alfa
1.Sorumsuzluk ve Tercih Etme	% 23.95	0.866
2. Çevre ve Hisler	% 34.08	0.935
Toplam	% 58.03	0.946

Tablo 7 incelendiğinde, her bir faktörün açıkladığı varyans oranı sırasıyla yüzde 23.95, yüzde 34.08 olmak üzere toplam yüzde 58.03’tür. 1. faktörün (Sorumsuzluk ve Tercih Etme) alfa katsayısı 0.866, 2. faktörün (Çevre ve Hisler) alfa katsayısı 0.935’tir. Ölçeğin toplam alfa değeri ise 0.946’dır. Bu durumda ortaokul öğrencilerinin akademik erteleme davranışı ölçeğinin oldukça yüksek güvenilirliğe sahip olduğu söylenebilir.

Ölçeğin belirlenen faktör yapısının geçerliliği doğrulayıcı faktör analizi ile test edilmiştir. Doğrulayıcı faktör analizine ilişkin diyagram aşağıda verilmektedir.

Chi-Square=290.83, df=151, P-value=0.00000, RMSEA=0.056

Şekil 3: Doğrulayıcı faktör analize ilişkin diyagram ve standartize değerler

Doğrulayıcı faktör analizi sonucunda uyum iyiliğine ilişkin χ^2/sd değeri $1,926 < 3$ (mükemmel uyum); RMSEA değeri $0,056 < 0,08$ (iyi uyum) olarak bulunmuştur. Yol şeması hata varyanslarının (0,36-0,62) düşük olduğu; Standardize edilmiş faktör yüklerinin 0,5 den büyük olduğu; 11,18 - 16,24 arasında değişen t değerlerinin .01 düzeyinde anlamlı olduğu; belirlenmiştir. Bu sonuçlar önceden belirlenen faktör yapısına ilişkin yapı geçerliliğini doğrulamaktadır.

Tablo 8: Ortaokul Öğrencilerinin Akademik Erteleme Davranışları Ölçeğinin Alt Faktörlerine İlişkin Ortalama ve Korelasyon Katsayıları

Faktör	N	X	1.Faktör (Sorumluzluk ve Tercih Etme)	2.Faktör (Çevre ve Hisler)
1.Faktör (Sorumluzluk ve Tercih Etme)	293	22.23	1	0.740

2.Faktör (Çevre ve Hisler)	293	10.69	0.740	1
-------------------------------	-----	-------	-------	---

Tablo 8 incelendiğinde, ortaokul öğrencilerinin akademik erteleme davranışı ölçeğiyle ilgili korelasyon katsayısı faktörler arasında anlamlı ve yüksek düzeyde ilişkinin olduğunu görülmektedir.

Yapılan analizler sonucunda nihai ölçek 19 maddeden oluşturulmuştur. Tablo 9’da nihai ölçek maddeleri belirtilmiştir.

Tablo 9: Ortaokul Öğrencileri Akademik Erteleme Davranışı Taslak Ölçeği Maddeleri

Alt Boyut	No	MADDELER
Sorumluluk ve Tercih etme	1	M20 Ödev teslim tarihi gecikince, notumun düşeceğini bildiğim halde geciktiririm.
	2	M25 Çalışma isteğim olmadığı için ödevlerimi zamanında yapmam.
	3	M28 Akademik görevimi zamanında yapıp yapmamam benim için bir şey ifade etmiyor.
	4	M36 Akademik görevleri yapmayı sevmediğim için ertelerim.
	5	M37 Akademik görevler eğlenceli değil ise yapmam.
	6	M38 Eğlenceli olmayan görevler, boşa vakit kaybıdır.
Çevre ve Hisler	7	M43 Ödev yapmanın bana bir şeyler katmayacağını düşündüğüm için ödevlerimi yapmam.
	8	M51 Öğretmenin kızacağını bildiğim halde ödevimi yapmam.
	9	M53 Öğretmenime hayal kırıklığı yaşatacağımı bildiğim halde ödevlerimi zamanında yapmam.
	10	M54 Ailemin ödevlerimi takip etmesine rağmen görevlerimi ertelerim.
	11	M56 Bir görevi yerine getiremeyeceğimi düşündüğümde, bitirmek için çaba harcamam.
	12	M58 Öğretmenimi sevsem bile ödevi son ana bırakırım.
	13	M59 Ödevi unuttuğum zaman, yapmamak için arkadaşlarımdan ödevin ne olduğunu istemem.
	14	M60 Arkadaşlarımdan yapmasına rağmen ben görevlerimi zamanında yerine getirmem.
	15	M61 Ödevi yapmadığımda, dikkat çektiğimi düşünerek mutlu oluyorum.
	16	M62 Yanlış yapmaktan korktuğum için akademik görevleri ertelemeyi, yapmamayı tercih ederim.
	17	M64 Sınıfın içinde rencide edilmekten korktuğum halde görev ve sorumluluklarımı ertelerim.
	18	M65 Pişman olacağımı bilsem dahi sorumluluklarımı geciktiririm.

3. SONUÇ VE TARTIŞMA

Ortaokul öğrencilerinin akademik erteleme davranışlarını belirlemek amacıyla geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı hazırlanması amaçlanmıştır. En başında 70 maddeden oluşan deneme ölçeğinden, analizler sonunda 51 madde çıkarılmıştır. Kalan 19 madde ile ortaokul öğrencilerinin akademik erteleme davranışı belirleme ölçeği geliştirilmiştir. Ortaokul öğrencilerinin akademik erteleme davranışı ölçeğine ilişkin yapılan geçerlik ve güvenilirlik analizleri sonucunda, geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğu kabul edilebilir. Çalışmada geliştirilen ölçek, Aitken (1982) tarafından geliştirilen ve Balkıs (2006) tarafından Türkçe 'ye uyarlanan üniversite öğrencilerinin akademik erteleme eğilimlerini ölçmek amacıyla geliştirilen ölçek ile benzer özellikler taşıdığı, toplam varyansın %38.38'ini kapsadığı görülmüştür. Ayrıca Ocak ve Bulut (2015), tarafından geliştirilen akademik erteleme davranışı ölçeğinde dört farklı faktör, toplam varyansın %53,61'ini kapsamakta ve bu çalışmada geliştirilen ölçekte olduğu gibi, ölçekten alınan puan arttıkça akademik erteleme davranışı arttığı görülmektedir.

Ortaokul Öğrencilerinin Akademik Erteleme Davranışı Ölçeği'ne ilişkin yapılan yeni çalışmalarda geçerlilik güvenilirlik analizlerinin yapılması ölçeğin geliştirilmesine yardımcı olacağı düşünülmektedir. Ölçeği kullanarak bazı değişkenler açısından ortaokul öğrencilerinin akademik erteleme davranış düzeylerinin anlamlı bir fark gösterip göstermediği tespit edilerek gerekli çalışmalar yapılmasına yardımcı olacağı düşünülmektedir. Ayrıca akademik erteleme düzeyleri erken sınıf seviyelerinde tespit edilmesi ve eksiklerin giderilmesi akademik başarının artırılmasında katkı sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

- Arslan, A. (2013). *Lise Öğrencilerinin Akademik Erteleme Davranışlarının Karar Verme Stilleri ile İlişkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Gaziantep.
- Aydoğan, D.(2008). *Akademik Erteleme Davranışının Benlik Saygısı, Durumluk Kaygı ve Öz Yeterlilik ile Açıklanabilirliği*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Berber Çelik, Ç. Odacı, H. (2015). Akademik Erteleme Davranışının Bazı Kişisel ve Psikolojik Değişkenlere Göre Açıklanması, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30(3): 31-47.

- Balkıs, M. (2006). *Öğretmen Adaylarının Davranışlarındaki Erteleme Eğilimlerinin Düşünme ve Karar Verme Tarzları ile İlişkisinin İncelenmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Balkıs, M. (2007). Öğretmen Adaylarının Davranışlarındaki Erteleme Eğiliminin, Karar Verme Stilleri ile İlişkisi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(1).
- Balkıs, M. ve Duru, E. (2010). Akademik Erteleme Eğilimi, Akademik Başarı İlişkisinde Genel ve Performans Benlik Saygısının Rolü, *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (27), 159-170.
- Bulut, R. (2014). *Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Akademik Erteleme Davranışlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyonkarahisar.
- Büyüköztürk, Ş. (2002). Faktör Analizi: Temel Kavramlar ve Ölçek Geliştirmede Kullanımı. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, (32), 470-483.
- Büyüköztürk, Ş.(2016). Bilimsel Araştırma Yöntemleri. (21.Baskı). Ankara: Pegem Yayınevi.
- Çakıcı, Deniz Ç. (2003). *Lise ve Üniversite Öğrencilerinde Genel Erteleme ve Akademik Erteleme Davranışının İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Demir, M. K. ve Arı, E. (2013). Öğretmen Adaylarının Akademik Güdülenme Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 9(3), 265-279.
- Deniz, M. E. Traş, Z. ve Aydoğan, D. (2009). Akademik Erteleme ve Denetim Odağının Duygusal Zekâ Açısından İncelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 9(2), 623-632.
- Doğan, T., Kürüm, A ve Kazak, M. (2014). Kişilik Özelliklerinin Erteleme Davranışını Yordayıcılığı *Başkent University Journal Of Education*, 1(1), 1-8.
- Erdem, R., Pirinçci, E. ve Dikmetaş, E. (2005). Üniversite Öğrencilerinin Zaman Yönetimi Davranışları ve Bu Davranışların Akademik Başarı ile İlişkisi. *Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(7), 167-177.
- Gürol, M., Çavuşoğlu, C ve Çeri, B. (2015). Üniversite Öğrencilerinin Akademik Erteleme Düzeylerinin İncelenmesi. *International Journal of Social Science*. (34), 385-394.
- Gürültü, E. (2016). *Lise Öğrencilerinin Sosyal Medya Bağımlılıkları ve Akademik Erteleme Davranışları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Kuloğlu, A., Pamuk, M. (2016). İnes International Academic Research Congress 2016.

Köse, D., Çakır, N. ve Akduran, F. (2012). Hemşirelik Öğrencilerinde İnternet Bağımlılığının Kişilik Özellikleri ve Zaman Yönetimi ile İlişkisi. *Sakarya Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 16(3), 227-233.

Ocak, G. ve Bulut, R. (2015). Akademik Erteleme Davranışı Ölçeği: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *International Journal of Social Sciences and Education Research*. 1(2).

Özer, A. ve Altun, E. (2011). Üniversite Öğrencilerinin Akademik Erteleme Nedenleri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(21), 45–72.

Saraçlı, S. (2011). Faktör Analizinde Yer Alan Döndürme Metotlarının Karşılaştırılmalı İncelenmesi Üzerine Bir Uygulama. *Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 1(3), 22-26.

Uzun-Özer, B. (2009). Bir Grup Lise Öğrencisinde Akademik Erteleme Davranışı: Sıklığı, Olası Nedenleri ve Umudun Rolü. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(32), 12-19.

TDK(2017).Erteleme,

http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.58eba743445133.62971669

EKLER

EK- 1. Ortaokul Öğrencilerinin Akademik Erteleme Ölçeği

		Hiçbir Zaman	Nadiren	Bazen	Sık sık	Her Zaman
1.	Ödev teslim tarihi gecikince, notumun düşeceğini bildiğim halde geciktiririm.	①	②	③	④	⑤
2.	Çalışma isteğim olmadığı için ödevlerimi zamanında yapmam.	①	②	③	④	⑤
3.	Akademik görevimi zamanında yapıp yapmamam benim için bir şey ifade etmiyor.	①	②	③	④	⑤
4.	Akademik görevleri yapmayı sevmediğim için ertelerim.	①	②	③	④	⑤
5.	Akademik görevler eğlenceli değil ise yapmam.	①	②	③	④	⑤
6.	Eğlenceli olmayan görevler, boşa vakit kaybedir.	①	②	③	④	⑤

7.	Ödev yapmanın bana bir şeyler katmayacağını düşündüğüm için ödevlerimi yapmam.	①	②	③	④	⑤
8.	Öğretmenin kızacağını bildiğim halde ödevimi yapmam.	①	②	③	④	⑤
9.	Öğretmenime hayal kırıklığı yaşatacağımı bildiğim halde ödevlerimi zamanında yapmam.	①	②	③	④	⑤
10.	Ailemin ödevlerimi takip etmesine rağmen görevlerimi ertelerim.	①	②	③	④	⑤
11.	Bir görevi yerine getiremeyeceğimi düşündüğümde, bitirmek için çaba harcamam.	①	②	③	④	⑤
12.	Öğretmenimi sevsem bile ödevi son ana bırakırım.	①	②	③	④	⑤
13.	Ödevi unuttuğum zaman, yapmamak için arkadaşlarımdan ödevin ne olduğunu istemem.	①	②	③	④	⑤
14.	Arkadaşlarımdan yapmasına rağmen ben görevlerimi zamanında yerine getirmem.	①	②	③	④	⑤
15.	Ödevi yapmadığımda, dikkat çektiğimi düşünerek mutlu oluyorum.	①	②	③	④	⑤
16.	Yanlış yapmaktan korktuğum için akademik görevleri ertelemeyi ya da yapmamayı tercih ederim.	①	②	③	④	⑤
17.	Sınıfın içinde rencide edilmekten korktuğum halde görev ve sorumluluklarımı ertelerim.	①	②	③	④	⑤
18.	Pişman olacağımı bilsem dahi sorumluluklarımı geciktiririm.	①	②	③	④	⑤
19.	Kendimi suçlu hissedeceğimi bildiğim halde ödevlerimi yapmam ya da son ana bırakırım.	①	②	③	④	⑤

EXTENDED SUMMARY

Purpose

In this study, it was aimed to develop the academic procrastination scale for the students in the secondary school.

Methodology

This research was designed as the exploratory sequential pattern from the basic hybrid research patterns.

The sample of the study is 94 randomly selected grade 5, 68 grade 6, 75 class 7 class, 55 class 8 class selected among the non-random sampling methods in the middle school of Afyonkarahisar province in the 2016-2017 academic year. 163 female and 129 male students.

This scale, which was developed to measure the academic procrastination of secondary school students, is 5-point Likert type. The responses to the items of the scale are consisted of five degrees, which I always disagree with the option Always agree. As the score obtained from the scale increases, academic procrastination behavior is observed.

The improvement of the scale is as follows;

It was determined that the academic postponement could not fulfill the task, not to find the task useful, to think that he could not receive the feedback when he fulfilled the duty, and to not perform his / her duty, and on this determination, key concepts such as failure, uselessness, feedback, negative attitude, environment, bad feeling and no reason were formed.

10 students were asked 5 open-ended questions within the scope of key concepts.

The 70 items in the Article pool were examined by a faculty member and four middle school teachers who are experienced in their profession. In line with the feedback received, 70 questions were prepared by improving some of the questions.

The prepared 70-item draft scale was applied to 350 secondary school students. Statistical analyzes of the data obtained from the remaining 292 students were done in computer environment.

It was determined that some of the items were loaded on more than one factor and some items had low factor loads. Factor loads, the difference between the two largest values of less than 0.10 and factor loadings of less than 0.40, 51 item step-by-step factor analysis was removed from the scale. After the items were removed, 2 factors were obtained as a result of factor analysis. As a result of item removal procedures, the academic procrastination behavior scale of secondary school students consisting of two

sub-dimensions was 34.080% after the rotation. the contribution of the second sub-dimension was 23.952%. The total variance of the items in two sub-dimensions was 58%.

As a result of confirmatory factor analysis, 1,2 / sd value for fit goodness was 1,926 <3 (perfect fit); The RMSEA value was 0.056 <0.08 (good fit). Road chart error variances (0.36-0.62) are low; The standardized factor loadings are greater than 0.5; T values ranging from 11.18 to 16.24 were significant at .01 level; It has been identified.

The cronbach alpha coefficients of the developed scale were found to be reliable by calculating cronbach alpha coefficients of 0.866 and 0.935 respectively and the cronbach alpha coefficient of the scale was calculated as 0.946.

During the development of the scale, the upper group and the subgroup of the participants were compared with the unrelated t test. Subgroup and upper group differences were found to be meaningful.

A 2-factor scale consisting of 13 items was created.

Results

The scale was composed of 13 items with factor loadings of 0.596 - 0.743 in 6 items with factor loadings of 0.564 - 0.780, and factor 2 (environment and feelings) with a factor of two (factor 1). The cronbach alpha coefficients of the developed scale were found to be 0.866 and 0.935 respectively and the scale's cronbach alpha coefficient was calculated as 0.946.

Conclusion and Discussion

It is aimed to prepare a valid and reliable measurement tool to determine academic procrastination behaviors of secondary school students. From the trial scale consisting of 70 items at the beginning, 51 items were removed from the analysis. With the remaining 19 items, academic procrastination behavior scale of secondary school students was developed. As a result of the validity and reliability analysis of the academic procrastination behavior scale of secondary school students, it can be accepted as a valid and reliable measurement tool. The scale developed by Aitken (1982) and adapted to Turkish by Balkıs (2006) was similar to the scale developed to measure academic procrastination tendencies and it included 38.38% of the total variance. In addition, four different factors in academic procrastination behavior scale developed by Ocak and Bulut (2015) included 53.61% of the total variance, and as the scale developed in this study, the scores on academic procrastination increased as the score obtained from the scale increased.